

Luc Bürgin
RÄTSEL DER ARCHÄOLOGIE
Herbig, 2003

Bildnachweis:

Archiv Bürgin: 1, 2, 47, 48, 59, 60, 63, 101; Ramamurthy Balasubramaniam: 61, 62; Luc Bürgin: 3, 6, 7, 9, 10, 12, 2227, 96; Aleksandr Chuvyrov: 1317; Deutsches Bergbau-Museum (Bochum): 5658; Rudolf Gantenbrink: 4, 5; Harry Hubbard: 6483; Tatjana Ingold: 97100; Dieter Johannes (DAI): 8890; Wolfgang Keck: 2833; James Kegley (NGCI): 8; Bernd Lingelbach: 5355; Dietrich Mania: 46; National Geographic (NGT&F): 11; Valentin Nussbaumer: 9194; Don Patton: 3445; Volker Pingel/Baoquan Song: 8487; Marc Schultz: 1821; Staatsanwaltschaft Basel-Stadt: 95; University of Pennsylvania Museum: 4952

No vācu valodas tulkojusi Larisa Vjaterē
Mākslinieks Uldis Baltutis

Publicēšanas tiesības pieder autoram

ISBN 9984757293

© 2003 by F. A. Herbig
Verlagsbuchhandlung
GmbH, München
© L. Vjaterē, tulk., 2004
© U. Baltutis, māksl. nof., 2004
© Avots, 2004

Satura rādītājs

Priekšvārds	7
Ievads	11

Mistiski atklājumi

1. *Heopsa piramīda – slepenās kameras izpētītas!*
Ēģipte ignorē vācu atklājeju 21
2. *Miljoniem gadu veca reljefa karte*
Akmens plātnes no Urāliem apgriez vēsturi ar kājām gaisā ... 45
3. *Okultisti Tenšēlā?*
Franču varas iestādes slēpj statuetes..... 57
4. *«Karavīru akmeņi» kurpju kastē*
Atradumi Veisenhornā mulsina grafoloģijas ekspertus 74
5. *Sasniegums Akambaro*
Jaunajā muzejā eksponētas 4000 gadu vecas dinosauro
figūriņas..... 84

Zudušās zināšanas

6. *Akmens laikmeta superlīme*
Neandertālieši gatavoja bērzu piķi – taču neviens nezina, kā..... 103
7. *«Ogļu galvaskausa» noslēpums*
Kompjūtertomogrāfija izvirza jaunus jautājumus 107
8. *Mikrokalkulators pirms 20 000 gadiem*
Afrikāņu «burvju nūjiņa» pārsteidz matemātiķus..... 111
9. *Temporālā sprauga Ānavā*
Amerikānis atklāj spiedogu, kas nemaz nevar eksistēt.... 115
10. *Augstas tehnoloģijas lupas no Bizantijas*
Redzes optiķi analizē fenomenālās kristāla lēcas..... 121
11. *Noslēpumainie nieciņi*

Kurš ģēnijs spēja izurbt gruzinu alvas pērlītes?	126
<i>12. Kompas uz riteņiem</i>	
Pirms 3000 gadiem ķīnieši ir konstruējuši diferenciālo dzinēju!.....	131
<i>13. Pazudušie papirusa tīstokļi</i>	
Kur paslēpti Tutanhamona papirusa tīstokļi?	135
<i>14. Mūžīgā antikorozija</i>	
Indiešu profesors atrisina Deli kolonnas noslēpumu....	139
<i>15. Maģiskais gredzens no Pausnicas</i>	
Kas spēs atšifrēt maģisko formulu uz tā?	145
Noslēpumainie monumenti	
<i>16. Strīds par «Barova alu» turpinās</i>	
Noslēpumainais alu komplekss beidzot tiks izpētīts....	151
<i>17. 5000 gadu veca starta platforma?</i>	
Ķīniešu ekspedīcija pēta savādu piramīdu	179
<i>18. Monumentāla svētvieta</i>	
Vācieši izdara izrakumus pasaules senākajā templī	188
<i>19. «Eldorado patiešām eksistē!»</i>	
Nesen Vatikānā atklāts dokuments vēsta par inku Zelta pilsētu	194
<i>20. Mistiskie zvaigžņu vārti</i>	
Vai Andos atrodas vārti uz citu pasauli?.....	198
<i>21. Aizvēsturiska observatorija</i>	
Sensacionāli atklājumi Saksijā–Anhaltē	204
<i>22. Mūmijas Lielajā kanjonā?</i>	
Jaunas norādes uz slepenu ēģiptiešu citadeli.....	209
Vēl dažas kuriozitātes	221
Epilogs.....	229
Pateicība	237

Ievads

«Tādās disciplinās kā vēsture, antropoloģija, arheoloģija un etnoloģija ir papildnam kļūdu, kuras gaida, kad tās tiks atklātas.»

Urss Vilmans, žurnālists

«Kā arheoloģe esmu pietiekami iepazinusies ar jūsu grāmatu. Atradumi, kurus jūs minat, nav atsevišķi gadījumi. Man zināms par mūžseniem akmeņiem ar uzrakstiem, kurus divi mani kolēģi tur aiz atslēgas, jo no tiem īsti neko nevar saprast. Tā kā esmu ar abiem kolēģiem personīgi pazīstama, jūs sapratīsiet, ka pagaidām viņu vārdus es nevaru minēt.»

Šī vēstule, ko es saņēmu 2001. gada vasarā, ir tikai viena no simtiem vēstuļu, ko esmu saņēmis kopš manas grāmatas «Noklusētie arheoloģijas atklājumi» iznākšanas. Tās liecina par sabiedrību, kas bieži vien vairs neko nevar iesākt ar to pagātņi, kas aprakstīta mūsu vēstures grāmatās.

«Ir gandrīz vai neticami, ar kādu ignoranci daudzi cilvēki izturas pret ārkārtīgi interesantiem, iespējams, pat radikāliem atklājumiem,» mani informē kāds sašutis cilvēks no Kaufbeirenes. Bet kāda jauna sieviete žēlojas: «Man pieejamajā speciālajā literatūrā es nevaru rast atbildes uz visiem maniem jautājumiem.»

Savukārt kāds diplomēts ķīmiķis un pasaules apceļotājs

no Drēzdenes uzskata, «ka pierādījums tam, ka vēsture ir savādāka, nekā tas attēlots mācību grāmatās, ir tikai finansiāls jautājums. Piemērs tam – spāņu arheologi noklusēja, ka 90. gados Tenerifā tika atklātas pirmās piramīdas. Vēlāk rēderis Olsens pēc Tūra Heijerdāla ierosmes nopirka teritoriju, kur mūsdienās pirmo reizi pasaulē interesenti var saņemt kompetentu informāciju par Vidusjūras reģiona senatnes jūrasbraucēju apmeklējumiem Senajā Amerikā. Šodien vairs neviens kabineta zinātnieks nevar kavēt cilvēkus apmeklēt šo «vēstures skatījumā neieđerīgo kompleksu».»

Visbeidzot kāds lasītājs no Polijas atsūtījis man fotogrāfijas, kurās redzama akmenī ieslēgta metāla spirāle. Viņš stāsta, ka šo savādo akmens gabalu atradis kāds viņa kolēģis Polijas kalnos. Zinātniskā ekspertīze, kas tiks izdarīta, noskaidros, vai šim akmenim patiesi ir vulkāniska izcelsme, kā varētu domāt.

Kāds kungs no Dortmundes, kas jau ilgus gadus intensīvi un nopietni interesējas par senajām kultūrām, man raksta: «Jo vairāk es iedziļinos noteiktos tematos, jo vairāk neatbilstību saskatu hronoloģijā un arheoloģiskajos atradumos.» Viņš taujā, kā tas var būt, ka pētniece S. Balabanova no Ulmas universitātes 1992. gadā atradusi kokaīna paliekas Senās Ēģiptes mūmijā? Vai tad zinātnieki neapgalvo, ka kokas augs atrodams tikai Dienvidamerikā?

Tās visas ir liecības par sabiedrību, kas uzdod jautājumus: kā tas var būt, ka mūsu priekšteči spēja izgatavot to, ko mēs šodien – tikai ar modernu tehnoloģiju palīdzību? Kā tas var būt, ka viņiem piemitušas spējas, ko mēs šodien uzskatām par maģiju? Un kā tas var būt, ka mēs skolā par to neko nesam dzirdējuši?

Tie ir jautājumi, kurus izcilais fiziķis, Nobela prēmijas laureāts R. P. Feinmens uzdeva jau 1980. gadā, atvaļinājuma laikā apmeklējot Nacionālo Arheoloģijas muzeju Grieķijas

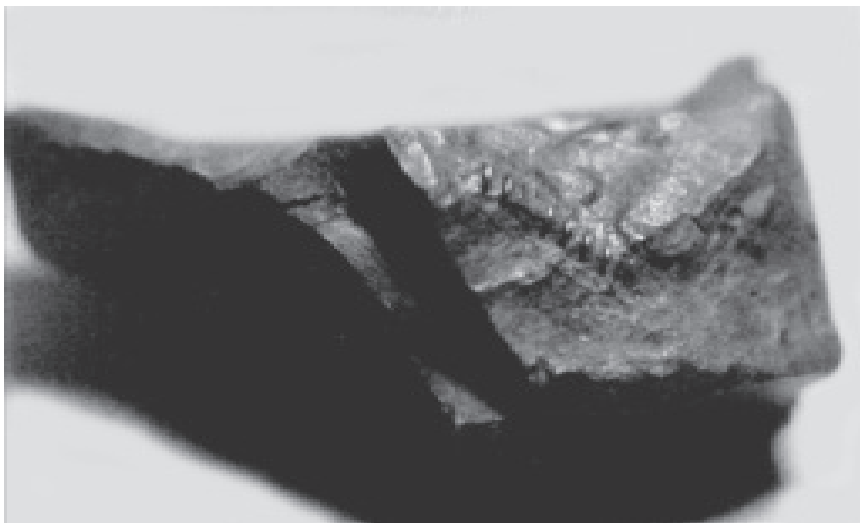
galvaspilsētā Atēnās. «Es apskatīju tik daudz, ka man beigās sāpēja kājas un kūpēja galva, jo eksponātiem ir neapmierinoši paskaidrojumi,» viņš jūnija beigās rakstīja savai ģimenei. «Turklāt tas bija nedaudz garlaicīgi, jo mēs jau agrāk bijām redzējuši daudz līdzīgu priekšmetu. Taču tur bija viens izņēmums – visu mākslas priekšmetu vidū atradās kāda tik atšķirīga un savāda lieta, ka grūti noticēt. Tā bija savdabīga mašīna ar zobratu dzinēju, kas izvilka no jūras 1900. gadā un kas atgādina moderna uzvelkamā pulksteņa iekšpusi. Es nezinu, varbūt tā ir krāpšana...»

Tā nebija krāpšana. Kuģis, kur atradās šī ierīce, nogrimis 1. gs. p. m. ē. pie grieķu salas Antikitēras. Vairākās zinātniskās publikācijās ir apstiprināts tās īstums. Pilnīgi skaidrs, ka pirms 2000 gadiem nevarēja eksistēt komplekss zobratu dzinējs. Bet kas tad šo savādo ierīci tur uzbūris?

Kopš Feinmena nāves atradumu skaits ir desmitkārtšojies. Tomēr izskaidrojumu nav. Jo vairāk jautājumu, jo mazāk atbilžu.

Primitīvo tautu kanibāliskās paražas? «Stulbums!» īsi komentē H. Petere–Rehere. Arheoloģe no Berlīnes Brīvās universitātes savam doktora darbam ir izrakusi daudzus kanibālisma *pierādījumus* un tos izpētījusi. Un raugi – viss ir bijis pavisam citādi. Slavenās akmens laikmeta kaulu atliekas Jungfernhēlē pie Bambergas apgrauzuši nevis cilvēki, bet gan dzīvnieki. Izrādījās, ka visi ceļotāju un vēstures rakstītāju vēsturiskie šausmu stāsti patiesībā ir pasakas. Izfantazēts ir pat slavenais afrikāņu zupas katls, kurā iedzimitie kādreiz esot šmorējuši baltos cilvēkus.

Šķīstības josta viduslaikos? «Īsts fantāzijas auglis no pagājušā gadsimta,» slavenais angļu viduslaiku pētnieks Dž. Brandidžs no Kanzasas universitātes atmet ar roku. Šis dzelzs jostas, kas vēl nesen tika eksponētas daudzos muzejos, pārsvarā ir 19.

1. att. Miklains atradums Polijā – kā spirāle iekļuvusi akmenī?

gs. Viktorijas laikmeta izstrādājumi, uzsver Brandidžs. Pārējie eksemplāri izrādījušās viduslaikos darinātas suņu kaklasiksnas.

Vai Marko Polo atklāja Ķīnu? «Nekādā gadījumā,» uzsver angļu zinātniece Frānsisa Vuda. Viņa uzskata, ka slavenais ceļotājs pirms 700 gadiem tika labi ja līdz Konstantinopolei un Tuvajiem Austrumiem. Tikai tā var izskaidrot, ka savos ceļojuma aprakstos viņš ne ar pušplēstu vārdiņu nepiemin nedz Ķīnas mūri, nedz tēju, nedz arī porcelānu.

Vai vikings bija slepkavnieki un marodieri? «Nebūt ne,» rezumē angļu profesore Dženeta Nelsone no Karaliskās koledžas Londonā. Pretēji tradicionālajiem uzskatiem ziemeļnieki esot bijuši ārkārtīgi krietni un pieklājīgi, pat garlaicīgi. Nekādas vardarbības.

Pašreiz ik pēc pāris mēnešiem speciālajā literatūrā parādās

2. att. Uzņēmums tuvplānā – iežu analīzei jāatklāj mikla.

līdzīgi piemēri. Itin visās vēstures fakultātēs notiek lāpīšana un labošana. Dzīres ķeceriem. Sagrauve ekspertiem.

Pašreiz vislielākos *kumēdiņus* taisa paleontologi. Viņi regulāri izbur no zemes apakšas arvien vecākus kaulus. Tādējādi ik pēc pāris mēnešiem mūsu ciltskoks mainās. Kopš 2001. gada pētnieki strīdas par to, kurš izracis vecākās cilvēka atliekas.

Šai gadījumā labākās kārtis ir Johannam Hailem Selasijem no Kalifornijas universitātes Bērklījā. Viņš Etiopijā atrada līdz pat 5,8 miljoniem gadu vecus kaulus: «Šīs fosilijas ir labs piemērs tam, ka abi attīstības virzieni, no kuriem attīstījās šimpanzes un cilvēki, bijuši šķirti jau pirms vairāk nekā pieciem miljoniem gadu,» viņš uzskata.

Savukārt franču un kenijiešu zinātnieki ir izrakuši *tūkstošgades cilvēku*. Tas esot sešus miljonus gadu vecs un, kā uzsver

tā atklājēji, – apgriezīs otrādi valdošo uzskatu par evolūciju. Turpretī kritiķi ieilst, ka *tūkstošgades cilvēks*, iespējams, ir *tikai* kaut kādas senas sugas pērtiķis.

Tieši tagad, kad es rakstu šīs rindas, plašsaziņas līdzekļos atkal parādījusies informācija par kādu vēl vecāku atradumu – atradēji lepni apgalvo, ka Džurabas tuksnesī Čadā atrastais galvaskausa fragments esot «sešus līdz septiņus miljonus gadu vecs».

Taču tas vēl nav viss. Šodien zināms, ka mūsu senči jau sirmos aizlaikos ir izdarījuši sarežģītas galvaskausa operācijas, kā atzīmē neiroķirurgs Jirgens Pīks no Greifsvaldes. Viņš ir izpētījis 116 aizvēsturiskus Mēklenburgas–Priekšpomerānijas apgabālā atrastos galvaskausus. Sešos no tiem bija skaidri saskatāmas trepanācijas pazīmes. Pīks ir pārliecināts, ka trīs no šiem pacientiem pēc asiņainās operācijas ir nodzīvojuši ilgāku laiku. Un tas ir izcils sasniegums laikā, kad visapkārt bija pilns ar diletantiem.

Taču vislielāko šoku saviem zinātniskajiem kolēģiem nesen sagādāja ģeologs emeritētais profesors Viljams Ors no Oregonas universitātes un pašreizējais Valsts Paleontoloģijas muzeja direktors Jūdžinā Oregonā. Viņš esot ieguvis neapstrīdamus pierādījumus tam, ka pirms 12 000 gadiem uz Zemes eksistējušas būtnes, par kurām mums šodien vairs nav ne mazākās jausmas. 1999. gadā, izdarīdams izrakumus Vudbērnā, starp Salemu un Portlendu, viņš atradis lieliski saglabājušos cilvēku matus. DNS analīzei vajadzēja viest skaidrību par matu īpašnieku. Taču kādas šausmas – laboratorijas analīze parādīja, ka mati nepieder nevienai no pazīstamajām cilvēku rasēm.

«Mūsu ģenētiķi apgalvo, ka šie mati nepieder aziātu rasei,» profesors Ors apgalvoja pazīstamajai amerikāņu žurnālistei Lindai Multonai Hovai. «Tos nevarēja attiecināt arī uz afrikāņiem vai eiropiešiem. Tos vispār ne uz vienu nevarēja attie-

cināt! Šķiet, ka tie piederējuši būtnei, kura mūsdienās vairs neeksistē. Populācija vienkārši ir izzudusi. Turklāt tas noticis tikai pirms 11 000 līdz 12 000 gadiem!»

Vēl vecāki. Vēl inteliģentāki. Vēl noslēpumaināki. Paleontologu pulksteņu rādītāji kustās pretējā virzienā. Tā vien šķiet, ka tas ir tikai laika jautājums, līdz arī arheoloģijā sāksies pārmaiņas. Vētras priekšvēstneši jau tagad plosās izrakumu vietu tuvumā, izceldami dienas gaismā pārsteidzošas lietas.

Atklājumi apsteidz cits citu – Kuello Belizā Vidusamerikā arheologi atrakuši saunas atliekas. Tā ir gandrīz 3000 gadu veca. Tas nozīmē, ka jau maijiem bija zināms, cik atspirdzinoša ietekme ir tvaika pirtīm, – 400 gadu pirms senajiem grieķiem.

Tas nav nekas sevišķs, ķīnieši atmet ar roku un paziņo: «Mēs esam atraduši vecāko tualeti pasaulē.» Viņi triumfē, ka Henanas provincē 2000 gadu vecā kapā atrastais eksemplārs esot tik liels kā tronis, tam esot poda *brille*, skalojamā tvertne un paroces elkoņiem.

Pašreiz Peru Andu pakājē amerikāņu pētnieki raksta vēsturi no jauna – viņi satraukti ziņo, ka tur atraktā antīkā Karalas pilsēta esot 4500 gadu veca. Jau izdevies atrakt milzīgus laukumus, monumentālas, piramīdām līdzīgas celtnes, kā arī norādes uz apūdeņošanas sistēmu. Izrakumu vadītājs Džonatan Hāss saka: «Ir tā, it kā mums būtu dota iespēja paskatīties uz pirmo kristīgo baznīcu.»

Tikpat satraucoši notikumi risinās Vācijā, kur netālu no Bernsdorfas tiek atklāti noslēpumi bronzas laikmeta kompleksā (Ampertāle, Freizingas apgabals Bavārijā). Arheologu uzmanību īpaši piesaistīja divi dzintara priekšmeti, kuri, kā apgalvoja Bavārijas Zemes Pieminekļu pārvalde Minhenē, «gravējumu dēļ ir tik neparasti, ka izvirzījās jautājums par šo priekšmetu autentiskumu, t. i., par to izcelsmi.»

Viena priekšmeta priekšpusē redzama virieša seja ar bār-

du, bet mugurpusē – trīs piktogrammas. Otrajā priekšmetā iegrāvētas četras piktogrammas. Pēc zinātnieku domām, šie jaunatradumi pierāda, ka starp Dienvidbavāriju un Vidusjūras reģionu, konkrēti – Mikēnu areālu, pastāvējuši intensīvi kultūras sakari. «Līdz šim par šādiem kontaktiem liecināja tikai atsevišķi priekšmeti no Vidusjūras reģiona vai Vidusjūras ietekmē esošām teritorijām. Pilnīgi negaidīti rasts apstiprinājums rakstu zīmju lietošanai. Tomēr pagaidām nav skaidrs, kam šos objektus piedēvēt – vietējiem iedzīvotājiem vai kādai svešai grupai. Galva kūp arī vācu restauratoram Kristiānam Ekmanim no Centrālā Romiešu un ģermāņu muzeja Maincā: jau gadiem ilgi viņš strādā Ēģiptes muzejā Kairā un restaurē faraona Pepi I (ap 2295. – 2250. g. p. m. ē.) vara statuju. Vēl arvien, vērojot figūras neparasto apdari, viņš to apbrīno: «Es apšaubu, vai mūsdienās kāds varkalis spētu izgatavot tik perfektu statuju!»

Negaidīti, pārsteidzoši – neizskaidrojami. Ar šiem trim vārdiem mēs sastapsimies atkal un atkal mūsu ceļojumā pagātnē cauri visiem kontinentiem. Kā franču dumpīgie brīvdomātāji Žaks Beržjē un Luijs Pauels reiz trāpīgi teikuši: «Ar mūsu fantāzijām mēs negribam lasītājiem uztiept nenobriedušu teoriju. Mēs tikai gribam parādīt, ka par cilvēces aizvēsturi var pas-tāvēt dažādi priekšstati.»